

סיכום לפרק "ארבעה נדרים"

כאשר אדם נאנס – מפני מצוקה כספית או אחרת, לנדור נדר, שאף שהוא אומר את הנדר בפיו אין הוא מקבלו על עצמו בליבו. בנדרים אלו אין הבדל אם נאמר הדבר בלשון נדר או בלשון שבועה – בכל מקרה אין ההתחייבות הזו חלה.

אגב דברים אלה דנו במקצת שאלות הקשורות בהתרת הנדר, מה הם הדברים ("פתח") שמציע החכם לנודר כדי להביאו לנקודה שבה יאמר הנודר שמתחילה לא התכוון שיחול הנדר אם היה מעלה בדעתו אפשרויות אחרות. שעל ידי כך נעשה הנדר כנדר שגגה, ויש לו התרה.

כבעיה של בירור לשונו של נדר, הכלל הגדול הוא שאין נדר מתפרש אלא במשמעות שבה רגילים להשתמש במונחים מסויימים. ומשום כך, פעמים שלשון הנדר מבחינה מילולית יש לה משמעות רחבה, אבל שימוש הלשון המצוי, או הבנת כוונתו של האומר מביאים להגדרה מצומצמת יותר של המושג. מתוך שהזכרה בפרק זה ההבחנה (לענין נדרים) בין ערלים ונמולים, מביאים במשנה ובגמרא דברים רבים בשבחה ובמעלתה של מצות מילה, שהיא הסימן לייחודו של עם ישראל.

ארבעה מיני נדרים הם בהם ברור לנו שלא היה בליבו של אדם לנדור, ולכן למרות שהוציא לשון נדר מפיו – אין הוא נאסר משום כך. יש דברים שאדם אומרם בלשון נדר רק לשם הפרזה והגזמה, ואלה הם "נדרי זירוזין" – כשרוצה להמריץ את חבריו לעשות דבר מה, אבל הכל יודעים שאין כוונתו אלא להדגיש את דבריו, ולא לנדר ממש. וכיוצא בזה "נדרי הבאי" – כאשר אדם רוצה לאמת דברים שאמר, שהכל יודעים שאין אלה אלא דברי הבאי, ונודר על כך.

"נדרי שגגות" הם נדרים שנדר אדם מתוך שסמך על הנחה מוטעית, ומתברר לו לאחר שנדר שהדברים שעליהם סמך לא היו נכונים.

נדרים אחרים שאינם צריכים התרה אלא הם מותרים מעצמם הם "נדרי אונסים". ובאלה יש שני סוגים; פעמים שאדם נודר, ובדעתו לקיים את הנדר, אבל נדר זה מבוסס על הנחה שבשתיקה כי תהא אפשרות בידו לעשות כן, ולכן אם אירע אונס המונע אותו מלעשות מה שהבטיח – אנו אומרים כי בוודאי לא נדר במקרה כזה. סוג אחר של נדרי אונסים הוא